

מדיניות פיתוח אוסף הספרייה

במכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן

פברואר 2011

סמדי מלמד

מנהלת הספרייה האקדמית

מכללת כנרת בעמק הירדן

3..... מבוא

3..... מטרות כלליות

3..... אוספי הספריה

- 3..... אוסף הספרים הכללי
- 3..... אוסף ספרים לקורסים השונים
- 3..... אוסף יעץ
- 4..... כתבי-עת
- 4..... מאגרי מידע
- 4..... אוסף השמורים
- 4..... ספרים נדירים ופקסימיליות של כתבי-יד
- 4..... אנטיקווריאט, חומר ארכיוני וספרים שאזלו מהשוק
- 4..... אוסף המבחנים
- 4..... אוסף תדפיסים
- 5..... מקורות לא ספריים
- 5..... אוסף מדיה
- 5..... מפות
- 5..... אתרי אינטרנט - ייבחרו אתרי אינטרנט בתחומי העניין של הספריה ושולבו באתר הספריה

5..... רמות איסוף

- 5..... ב. רמת מחקר (RESEARCH LEVEL)
- 5..... ג. רמת לימוד (STUDY LEVEL)
- 6..... ד. רמה בסיסית (BASIC LEVEL)
- 6..... ה. רמה מינימלית (MINIMAL LEVEL)

6..... תחומי דעת המכוסים בספריה:

7..... קיום מנחים לבניית האוסף במכללת כנרת, קריטריונים, עדיפויות והגבלות

- 7..... שפות
- 7..... מספר עותקים
- 7..... מהדורות
- 7..... חלופה לרכישה

7..... תחומי התענינות אישיים

7..... מתנות

8..... דילול האוסף

8..... סיכום

מבוא

הספרייה, כזרוע שירות אקדמית של המכללה, היא מרכז לאוסף מערכות מידע בנייר ובאמצעים אלקטרוניים. מדיניות הרכישה של הספרייה מכוונת ליצירת אוסף ההולם את הצרכים של מכללה מתקדמת. דגש מיוחד ניתן להעשרת האוסף בתחומי ההוראה הקיימים, וליצירת אוסף בתחומי לימוד עכשוויים ובין-תחומיים. ספרית המכללה מעמידה לרשות ציבור קוראיה מערכת שלמה ככל האפשר של מקורות המידע הדרושים לעבודתם. להשגת מטרה זו במסגרת תקציבית מוגבלת קבעה הספרייה את מדיניות פיתוח האוסף בהתאם למגמות הפיתוח האקדמי של המכללה. נדגיש כי פתיחת תחום חדש והעמקת תחום או מגמה קיימים מחייבים יצירת תשתית ספרייתית מתאימה, ומחייבת תוספת תקציבית בהתאם.

מטרות כלליות

על הספרייה להיות שותפה פעילה בפיתוח האקדמי של המכללה. על מנת לשרת את קהילת המכללה, שואפת הספרייה להשיג (במסגרת מגבלות התקציב) את כל מקורות המידע החשובים להשגת המטרות הבאות:

- א. קידום המחקר האקדמי של חברי הסגל האקדמי.
- ב. קידום מערכת ההוראה ומתן מענה לכל צרכיה.
- ג. יצירת תשתית עדכנית של מידע כללי בתחומים קיימים וחדשניים.
- ד. יצירת אוסף מתמשך כתשתית למחקר עתידי.

האוסף הדרוש כמענה למטרות אלה כולל ספרים, כתבי-עת וחומר לא ספרי ואור-קולי: בדפוס, בצורה אלקטרונית או בכל פורמט רלוונטי אחר.

אוספי הספרייה

אוסף הספרים הכללי - הספרייה רוכשת ספרים בתחומי המחקר, ההוראה, וספרי קריאה. הספרים ירכשו עפ"י המלצות מרצים וספרניות, בהתאם לפרופיל נושאי של כל חוג וחוג ובהתאם לקווי ההנחיה הכלליים של פיתוח האוספים כפי שיפורטו בהמשך. כמו כן הספרייה תרכוש או תקבל פרסומים רשמיים של מדינת ישראל - משרדי ממשלה, ועדות וגופים ציבוריים אחרים - בהתאם לצרכי הלימוד, יתקבלו או ירכשו באופן קבוע פרסומים של מכוני מחקר יתקבלו או ירכשו באופן קבוע פרסומים של מכוני המחקר מהארץ ומהעולם.

אוסף ספרים לקורסים השונים - הספרייה תרכוש ספרים המופיעים ברשימות הקריאה לקורסים ובתנאי שהם מתאימים לקווי ההנחיה הכלליים של פיתוח האוספים כפי שיפורטו בהמשך

אוסף יעץ - הספרייה מפתחת אוסף יעץ בצורה ספרית ואלקטרונית. האוסף כולל: אנציקלופדיות כלליות ומקצועיות, מילונים לשוניים ומקצועיים, מדריכים, ביבליוגרפיות וכו'.

כתבי-עת - הספרייה תרכוש או תקבל מנויים לכתבי-עת בתחומי הלימוד. כתבי-עת יירכשו במבחר פורמטים: בנייר או בגישה אלקטרונית.

כתבי-העת יוזמנו עפ"י המלצת מרצים והספרניות בהתאם לקריטריונים הבאים:

סמכות הגוף המוציא לאור,

סמכות חברי המערכת

רמת המאמרים

ייצוג במאגרי מידע

כשקיימת גרסא אלקטרונית לכתב-עת, היא תהיה עדיפה והספרייה לא תמשיך את המנוי בנייר. רכישת כתבי-עת אלקטרוניים נעשית באופן מרוכז באמצעות מלמ"ד.

הספרייה תשתדל לרכוש כרכים ישנים של כתבי-עת בגישה אלקטרונית.

מאגרי מידע - הספרייה תרכוש מנויים למאגרי מידע עפ"י הרלוונטיות שלהם לתחומי הלימוד ולכיסוי הנושאי, בהתאם להסכמים עם קונסורציום צפון והמלמ"ד.

אוסף השמורים - האוסף מורכב מפריטים שבשימוש אינטנסיבי, לפי דרישת המרצים. .

ספרים נדירים ופקסימיליות של כתבי-יד - הספרייה אינה מפתחת אוסף מסוג זה, אך פריטים הנרכשים לצורכי הוראה או מתקבלים כתרומה יישמרו בסביבה מתאימה ומוגנת.

אנטיקווריאט, חומר ארכיוני וספרים שאזלו מהשוק - הספרייה אינה רוכשת חומר כזה, אלא לפי דרישה מיוחדת לצרכי הוראה או מחקר. ספרים שאבדו או אזלו מהשוק יירכשו מחדש רק אם הם נחוצים למחקר וללימודים שוטפים.

אוסף המבחנים - מכיל מבחנים של חמש השנים האחרונות, לאחר קבלת אישור מהמרצה.

אוסף תדפיסים - מכיל מאמרים מכתבי-עת או ספרים הנחוצים ללימודים או למחקר, בצורה סרוקה, עם גישה דרך סיסמא. .

אוסף מדיה - האוסף כולל בעיקר סרטים עלילתיים ועיוניים בפורמט DVD. את האוסף העשיר בפורמט VHS, הספרייה מחליפה לפורמט של DVD, או על-ידי רכישה חדשה, או על-ידי המרה.

מפות - מפות יירכשו על פי המלצת מרצים בלבד!

אתרי אינטרנט - ייבחרו אתרי אינטרנט בתחומי העניין של הספרייה וישולבו באתר הספרייה

רמות איסוף

תכנון פיתוח האוסף דורש ניתוח של כל תחום הנאסף בספרייה וקביעת רמת האיסוף הנחוצה לאותו תחום. כל תחום ידורג על פי רמות האוסף שהוגדרו ואומצו בארה"ב בפרסום:

Guide for Written Collection Policy Statements. Chicago: American Library Association, 1989.

את הניתוח והדירוג יעשה צוות הספרייה, בעיקר המנהלת, בשיתוף עם סגל ההוראה באותו תחום.

דרוג זה מכיר ברמות הבאות:

א. רמה מקיפה (COMPREHENSIVE LEVEL)

אוסף ששואף לכלול ככל האפשר את כל הפריטים (לרבות כתבי-יד, חומר ארכיוני וכד') בכל השפות הרלוונטיות. ניתן לפתח אוסף ברמה זו בתחומים מוגדרים מצומצמים בלבד. מטרת היקף האוסף הינה להשיג אוסף מיוחד ושלים ככל האפשר. חומר ישן יש לשמור לצורך מחקר היסטורי עם מאמצי שימור מתאימים.

ב. רמת מחקר (RESEARCH LEVEL)

אוסף שיכלול את המקורות העיקריים שפורסמו הנדרשים למחקר של הסגל האקדמי וסטודנטים ללימודים מתקדמים. כמו כן יכלול אוסף זה את כל מקורות היעץ והביבליוגרפים החשובים, מגוון רחב של מונוגרפיות וכתבי-עת, חומר לא ספרי ושירותי מפתוח ותקצוב בתחום. נכלל חומר בשפות זרות רלוונטיות. חומר ישן נשמר למחקר היסטורי עם ממאמצי שימור מתאימים.

ג. רמת לימוד (STUDY LEVEL)

אוסף שמאפשר העברת ידע על נושא באופן שיטתי, אבל ברמה פחותה מרמת מחקר. על האוסף לכלול מגוון רחב של יצירות בסיסיות בפורמטים מתאימים, מגוון מספק של פרסומים רטרוספקטיביים קלאסיים, כל הספרים של חוקרים מרכזיים בתחום, מבחר של ספרים ממחברים משניים, מבחר כתבי-עת מייצגים וגישה אל כלי יעץ וביבליוגרפיות עיקריים בתחום. על האוסף לתמוך בלימוד עצמאי ברמה של תואר ראשון. יש לבדוק את האוסף באופן שיטתי ומתמיד כדי לשמור על עדכונות.

ד. רמה בסיסית (BASIC LEVEL)

אוסף נבחר המשמש להצגת הנושא בלבד. אוסף זה יכלול אנציקלופדיות ומילונים, מונוגרפיות וכלים ביבליוגרפיים ומספר כתבי-עת עיקריים. יש לעבור על האוסף באופן שיטתי ומתמיד כדי לשמור על עדכוננו.

ה. רמה מינימאלית (MINIMAL LEVEL)

יש לכלול מעט פרסומים נבחרים של מחברים עיקריים ומבחר יצירות מייצגות.

תחומי דעת המכוסים בספריה:

תחום	רמת האוסף א / ב / ג / ד
אמנות	
היסטוריה	
כלכלה	
לימודי ארץ ישראל	
מדע המדינה	
מקרא	
סוציולוגיה	
פסיכולוגיה	
פילוסופיה	
תיירות	
מזרח תיכון	
מגדר	
ספרות עברית	
תקשורת	
שפה	
לימודי הקיבוץ	
קרימינולוגיה	

כל תחום מחולק לתחומי משנה.

קיום מנחים לבניית האוסף במכללת כנרת, קריטריונים, עדיפויות והגבלות
סמכות המחברים והגופים המוציאים לאור
חומר בעל ערך קלאסי העומד במבחן הזמן: תיאוריות, כתבי עת, לקסיקונים ועוד

מחיר החומר בהתאם למצב התקציבי

המלצות של איש סגל

התאמה לאוסף הקיים

שפות - הספרייה תרכוש כל ידע רשום כגון ספרים, כתבי-עת וחומר אור-קולי או גישה אלקטרונית אליהם בכל המקצועות בעיקר בשפות עברית ואנגלית. פרסומים בשפות אחרות, במיוחד בערבית, ירכשו אם הפרסום הוא בעל חשיבות מיוחדת, ואינו ניתן להשגה בתרגום.

מספר עותקים -

א. הספרייה תרכוש עותק אחד מכל ספר.

ב. הספרייה תרכוש עותקים נוספים של ספרים הנחוצים למספר רב של קוראים, לפי מפתח של עותק לכל 5 תלמידי BA. או BSC לספר בעברית, ועותק לכל 10 לספר באנגלית. כתבי-עת עבריים בשימוש רב ירכשו ב-3 עותקים.

ג. חומר אור-קולי ירכש בעותק אחד

מהדורות - הספרייה תרכוש מהדורות מעודכנות של ספרים הקיימים באוסף לפי הצורך. עדיפות תינתן למהדורות חדשות של ספרים המופיעים ברשימות קריאה לקורסים

חלופה לרכישה - הספרייה תעודד שימוש בהשאלה בין-ספרייתית לצורך השגת פריטים ישנים או יקרים.

תחומי התעניינות אישיים

הספרייה מכירה בצורך לרכוש ולספק חומר בתחומי התעניינות אישיים של קהילת המכללה כגון: ספרות קלה, תחביבים, ספורט והרחבת הדעת. תחומים אלה חשובים להתקיים בספריית מכללה, שם פוגשים הסטודנטים בפעם הראשונה בספרייה, וחשוב להקנות להם את הידיעה שספרייה קיימת לא רק לצרכים אינסטרומנטליים של הלימודים הספציפיים, אלא כמקור להשראה ולהרחבת הדעת, וללימוד לכל החיים.

מתנות

מתנות הן מקור חשוב ביותר להעשרת אוסף הספרייה בתחומים שונים.

הספרייה מעודדת תרומות של ספרים וחומר אחר ובמיוחד פרסומים לא מסחריים בתנאים הבאים:

1. נציג הספרייה יבדוק כל אוסף המוצע לספרייה.
2. הספרייה תהיה רשאית לקלוט רק חלק מהספרים שהוצעו כמתנה, ולטפל בשאר כראות עיניה ובשיקול דעת.
3. לפי בקשת התורם תדביק הספרייה תווית הנושאת את שמו בתוך כל פריט הנקלט בספרייה. תרומות של אוספים גדולים וחשובים במיוחד יציינו גם על גבי קיר בספרייה.
4. לא יתקבלו ספרים ישנים שיצאו לאור לפני 10 שנים ומעלה, להוציא ספרים קלאסיים בתחומם שאינם נמצאים בספרייה וספרים לאוסף השמורים. לא יתקבל יותר מעותק אחד.

דילול האוסף

כדי לקיים אוסף חי, עדכני ונגיש, נערכות בדיקות תקופתיות של אוסף הספרייה ומתבצע דילול במידת הצורך:

מסירים מהדורות ישנות של ספרים

הפריטים המוסרים מאוסף הספרייה נמחקים מהקטלוג

ספרים שמוסרים מהאוסף מוצעים כמתנות לסטודנטים

סיכום

האחריות לפיתוח האוספים בספרייה היא מנהלת הספרייה. בתחום אחריותה: קביעה ורענון של פרופיל הנושאים של החוגים בשיתוף עם הספרניות והמרצים, קשר עם המרצים, זיהוי נושאים חדשים ונושאים בינתחומיים וכן מעקב אחר נושאים שאינם מתפתחים.

הספרייה מחויבת לחלוקת משאבים הגיונית והוגנת ככל האפשר, שתמלא את מטרות פיתוח האוסף ותשרת באופן הטוב ביותר את כלל המשתמשים.

פיתוח אוסף הספרייה נעשה על פי עקרונות חופש המידע והביטוי, תוך שאיפת לשמור על זכויות היוצרים.

ביבליוגרפיה

Guide for Written Collection Policy Statements. Chicago: American Library Association, 1989.

[Guide for Written Collection Policy Statements](#)

Learning Resources [Collection Development Policy](#)

[Collection Development](#)

<http://www.douglas.bc.ca/library/coldevpol.html>